

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**Інститут біології, хімії та біоресурсів
Кафедра молекулярної генетики та біотехнології**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни**

Стрес та адаптація в природі

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА: «Біологія»

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>доктор філософії</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>09 Біологія</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>091 Біологія</u>
КВАЛІФІКАЦІЯ	<u>доктор філософії з біології</u>

Мова навчання: українська

Кількість кредитів: 3

Форми навчальної діяльності: лекції, семінарські заняття, самостійна робота

Форма підсумкового контролю: екзамен

Розробники: д.б.н., проф. Панчук Ірина Ігорівна, проф. кафедри молекулярної генетики та біотехнології

Профайл викладача <http://ibhb.chnu.edu.ua/profile/user/115>
Контактний тел. +38-0372- 58-48-41, +38-0372- 58-47-93
E-mail: i.panchuk@chnu.edu.ua

1. Анотація дисципліни. В рамках курсу «Стрес та адаптація в природі» вивчаються фізіологічні та біохімічні механізми, що забезпечують адаптації у стресових умовах навколишнього середовища; сигналінг та клітинна відповідь на дію стресового фактора, регуляція адаптаційних процесів на генетичному та молекулярному рівнях. Розглядаються механізми відповіді тварин та рослин на різні типи абіотичного та біотичного стресів.

2. Мета навчальної дисципліни. Оволодіння системою знань про особливості будови та функціонування геному, молекулярно-біохімічні процеси, що забезпечують пристосування організмів до різних мінливих умов середовища.

3. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК01).
- Набуття універсальних навичок дослідника, здатність визначати відповідні задачі та окреслювати їх таким чином, щоб просувати і трансформувати наукові знання та розуміння (ЗК08).
- Прихильність безпеці та прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК10).

Фахові компетентності:

- Здатність планувати і здійснювати комплексні оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у біології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у наукових виданнях з біології та суміжних галузей (СК01).
- Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, розуміти англійські наукові тексти за напрямом досліджень (СК02).
- Здатність виділяти головні закономірності і тенденції розвитку біології на сучасному етапі та кваліфіковано проводити наукові дослідження в галузях біологічних наук володіння глибокими природничо-науковими знаннями та здатність використовувати їх для формування світоглядної позиції, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень (СК05).
- Здатність сформувати системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір (СК08).
- Здатність до застосування навичок основних модельних і експериментальних методів дослідження із залученням сучасних методів аналізу біомолекул при вирішенні практичних питань (СК10).
- Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, оцінювати ризики впровадження сучасних технологій (у т. ч. біотехнологій) для навколишнього природного середовища та прагнення до збереження біологічного різноманіття (СК12).

На основі вивчення курсу аспірант повинен **знати:**

- особливості регуляції фізіологічних процесів у тварин в умовах адаптації до несприятливого довкілля;
- генетичні та молекулярно-біохімічні аспекти пристосування тварин до екстремальних умов існування;
- молекулярно-генетичні механізми захисту організмів рослинної клітини за дії стресових факторів навколишнього середовища;

вміти:

вирішувати питання щодо адаптації організму до конкретного стресового фактору: володіти прийомами загартовування живих організмів, зокрема, правильний підбір дози та тривалості стресу для розвитку стресової реакції, яка включає зміну експресії генів та, відповідно, метаболічних реакцій.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Для екзамену
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	задовільно
50-59	E	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом